

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **Ing. R. Č.**, nar. X., bytom B., zastúpený advokátkou JUDr. J. Š., Š., proti žalovanému: **J. Š.**, nar. X., V., zastúpený advokátom JUDr. JCLic. T. M., PhD., **o zaplataenie 14 688,31 eur (442 500 Sk) s príslušenstvom**, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Cob/51/2010-290 z 23. novembra 2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobcovi **n e p r i z n á v a** náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice I rozsudkom č. k. 26Cb/941/1996-256 z 11. novembra 2009 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 32 733,50 eur a náhradu trov konania 1 753,86 eur. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že právny predchodca žalobcu S., a. s. Bratislava sa v konaní domáhal zaplataenia zostatku nesplateného úveru z titulu istiny 442 500 Sk, z titulu riadnych úrokov 220 226,50 Sk a z titulu poplatkov podľa sadzobníka poplatkov a náhrad 1 440 Sk a zo súčtu týchto súm 664 166,50 Sk, úrok z omeškania vo výške 5 % od 22. 01. 1997. Do uplynutia lehoty na splnenie rozhodnutia a po uplynutí lehoty na plnenie poplatok z omeškania vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania. Celkovo si uplatnil pohľadávku vo výške 986 130,90 Sk.

Dokazovaním zistil, že právny predchodca žalobcu uzavrel so žalovaným 30. 12. 1991 úverovú zmluvu, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý strednodobý investičný úver vo výške 500 000 Sk na nákup základných prostriedkov a zariadenia. Úver bol čerpaný bezhotovostne dňa 10. 01. 1992 vo výške 250 000 Sk a dňa 15. 01. 1992 vo výške 250 000 Sk. Dlžník sa zaviazal splácať úver v pravidelných štvrt'ročných splátkach

od 31. 03. 1992 vo výške 32 500 Sk, s tým, že úver bude splatený do 31. 12. 1995, V úverovej zmluve bola dohodnutá sadzba riadneho úroku vo výške 2,5% nad základnú sadzbu, ktorá ku dňu podpisu zmluvy predstavovala 13%, teda vo výške 15,5% s tým, že v prípade nedodržania termínov splatnosti bude zvýšená na 28%. Žalovaný sa zaviazal v čl. III bod 1. úverovej zmluvy splácať čerpanú sumu, úrokové náklady a platiť poplatky veriteľovi podľa platného sadzobníka. Na zabezpečenie pohľadávky bola 30. 12. 1991 uzatvorená zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. X., kat. úz. K.. Žalovaný zaplatil splátky istiny 30. 06. 1992 vo výške 32 500 Sk, dňa 21. 10. 1992 vo výške 25 000 Sk, splátky riadneho úroku v období od 11. 03. 1992 do 13. 01. 1993 v celkovej výške 65 962 Sk a splátky úroku z omeškania od 20. 08. 1992 do 13. 01. 1993 v celkovej výške 2 803,30 Sk. Na určenie výšky uplatnenej pohľadávky súd nariadil znalecké dokazovanie., z ktorého vyplynulo, že zostatok nesplatenej istiny a príslušenstva v zmysle žaloby predstavuje 986 130,90 Sk (32 733,53 eur).

Súd posúdil uplatnený nárok podľa § 382a zákona č. 109/1964 Zb. (ďalej len Hospodársky zákonník) a dospel k záveru, že na základe uzavretej zmluvy právny predchodca žalobcu poskytol žalovanému úver 500 000 Kčs na nákup základných prostriedkov a zariadenia, žalovaný nesplácal úver podľa zmluvy, a preto žalobe v súlade so záverom znaleckého posudku vyhovel. Neakceptoval námietku žalovaného, že mu nebol poskytnutý úver vo výške 500 000 Sk, pretože z úverového účtu bola uhradená suma 250 000 Sk bez príkazu žalovaného ani námietku premlčania vznesenú v konaní. Konštatoval, že žalovaný nadobudol nehnuteľnosť do vlastníctva bezprostredne v súvislosti s uzatvorením kúpnej zmluvy a vyplatením kúpnej ceny. Účel dohodnutý v čl. I úverovej zmluvy bol splnený a suma 250 000 Kčs bola riadne vyplatená zástupcovi predávajúcich, čo žalovaný potvrdil podpisom na účtovnom doklade. Neakceptoval ani námietku premlčania vznesenú žalovaným s poukázaním na § 384 Hospodárskeho zákonníka, podľa ktorého pri právach banky z poskytnutia úverov a pri právach proti ručiteľovi neplynie premlčacia lehota, pokiaľ na účte, z ktorého sa majú tieto pohľadávky uhradiť, nie je dostatok prostriedkov na ich úhradu. Žalovaný sám v podaní z 10. 02. 2000 uviedol, že jeho účet od roku 1993 bol prakticky nulový. Súd vychádzal aj z histórie úveru žalovaného. Žalovaný ani neuviedol akej časti istiny sa premlčanie týka.

Proti rozsudku podal v zákonnej lehote žalovaný odvolanie, v dôvodoch ktorého uviedol, že súd prvého stupňa dospel po vykonanom dokazovaní k nesprávnym skutkovým

zisteniam. Namietal pravdivosť znaleckého posudku, opätovne namietal premlčanie uplatnenej pohľadávky podľa § 131a Hospodárskeho zákonníka, podľa ktorého je premlčacia lehota tri roky a pri plneniach v splátkach plynie u jednotlivých splátok odo dňa ich splatnosti. Namietal nepravdivosť konštatovania súdu v odôvodnení, že na účte žalovaného vedeného u žalobcu nebol dostatok peňažných prostriedkov. Poukázal na znenie Hospodárskeho zákonníka, ktorý nepoznal žiadne sankčné úroky 28% z poskytnutého úveru, ani úroky z úrokov.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 4Cob 51/2010-290 z 23. 11. 2010 napadnutý rozsudok potvrdil a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Z jeho odôvodnenia vyplýva, že súd prejednal odvolanie žalovaného bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p., pretože nejde o také odvolenie, proti rozhodnutiu vo veci samej, na prejednanie ktorého je potrebné nariadiť odvolacie pojednávanie a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku, s ktorým sa v celom rozsahu stotožnil v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. Na doplnenie odôvodnenia rozsudku a k odvolaniu žalovaného doplnil, že žalobca v konaní tvrdil, že na účte žalovaného, z ktorého mal realizovať splácanie úveru nebolo dostatok finančných prostriedkov v čase, keď podľa zmluvy mal úver splácať, teda v období od 31. 01. 1992 do 30. 12. 1995. To isté tvrdil aj žalovaný v písomnom podaní z 10. 02. 2000, že jeho účet u žalobcu bol od roku 1993 nulový zavinením žalobcu. Odvolací súd preto považoval za správne ak uplatnenú pohľadávku súd nepovažoval žalobou doručenou súdu 02. 12. 1996 za premlčanú, resp. za takú, ktorá by zanikla tým, že by nebola podľa § 130 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka uplatnená na súde v zákonnej lehote 1 roka. Navyše podľa zmluvy mal žalovaný celý úver splatiť do 30. 12. 1995, preto od splatnosti celého úveru podal žalobca žalobu na súd 02. 12. 1996 do jedného roka podľa § 130 ods. 2 písm. b/ Hospodárskeho zákonníka. Z výpisov z účtu žalovaného predložených v konaní nevyplýva, že by mal na tomto účte peňažné prostriedky na realizáciu štvrťročných splátok úveru podľa zmluvy. Za nedôvodnú považoval súd aj námietku žalovaného, že predmetný úver v skutočnosti nečerpal vo výške 500 000 Sk ale iba vo výške 250 000 Sk, pretože túto sumu žalobca vyplatil bez jeho súhlasu zástupcovi predávajúcich, od ktorých žalovaný kúpil nehnuteľnosť. Z listu vlastníctva vyplýva, že žalovaný je výlučným vlastníkom tam zapísaných nehnuteľností a tieto sú založené na zabezpečenie pohľadávky z predmetnej zmluvy o úvere v prospech S. K. Žalovaný toto v konaní nespochybnil a tiež nespochybnil, že by kúpna cena za predmetnú nehnuteľnosť, ktorú získal do výlučného vlastníctva bola zaplatená z peňažných prostriedkov

z predmetnej zmluvy o úvere v sume 250 000 Sk. Na splnenie účelu úverovej zmluvy nemôže mať vplyv skutočnosť, že predávajúci odovzdali nehnuteľnosti žalovanému až s veľkým časovým odstupom od uzatvorenia kúpnej zmluvy a zaplataenia kúpnej ceny. Odvolací súd sa stotožnil s výpočtom výšky nesplateného úveru tak ako bol uvedený v znaleckom posudku a poukázal na dohodu o sankčných úrokoch vo výške 28% ročne, priamo v zmluve v súlade s § 141 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 03. 01. 2011.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie s poukazom na existenciu dovolacích dôvodov podľa § 237 písm. f/ O. s. p. a § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. V dôvodoch uviedol, že odvolací súd odňal žalovanému možnosť konať pred súdom, pretože v rozpore s § 5 ods. 1 O. s. p. nebol poučený súdom o svojich procesných právach a povinnostiach ako o práve na ustanovenie zástupcu z radov advokátov na ochranu jeho záujmov podľa § 30 O. s. p. a o práve vzniesť námietku zaujatosti voči konajúcemu sudcovi. Ak by súd splnil poučovaciu povinnosť, žalovaný by súd požiadal o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čo by významne ovplyvnilo výsledok odvolacieho konania. Odvolací súd odňal možnosť žalovanému konať pred súdom aj tým, že vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania, aj keď toto odvolacie konanie bolo konaním, kde je dôležitý verejný záujem na tom, aby sa konalo za prítomnosti účastníkov. Ďalej tvrdil, že rozhodnutie súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pretože súdy rozhodovali podľa neplatného Hospodárskeho zákonníka z roku 1985. Novelizovaný zákon neobsahuje § 130 ods. 1, 2 písm. b/. V prípade nariadenia odvolacieho pojednávania by sa bol tento závažný nedostatok konania odstránil tým, že žalovaný by predložil novelizovaný Hospodársky zákonník. Súdy rozhodovali na základe nepravdivého znaleckého posudku a neplatného Hospodárskeho zákonníka. Pôvodný žalobca nikdy nepreukázal platnosť podpisu žalovaného na účtovnom doklade a o tejto skutočnosti už bolo právoplatne rozhodnuté Krajským súdom v Košiciach rozsudkom 6Cb/613/00-71 zo 17. 08. 2004, preto ide aj o prekážku rozsúdenej veci. S. zaplatila sumu 250 000 Sk bez príkazu žalovaného. Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho a prvostupňového súdu zrušil a vec im vrátil na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací podľa § 10a ods. 1 O. s. p. po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom podľa § 241 ods. 1 O. s. p., preskúmal rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania podľa § 243a ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

V predmetnej veci odvolací súd rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku nevyslovil, že dovolanie je prípustné, a preto prípustnosť dovolania v zmysle citovaného § 238 ods. 3 O. s. p. nie je daná. Z tohto dôvodu dovolací súd neposudzoval právne posúdenie veci odvolacím súdom.

Podľa § 237 písm. f/ O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Dovolateľ odôvodňuje prípustnosť dovolania tým, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. Naplnenie uvedeného dovolacieho dôvodu videl v tom, že nebol poučený súdom o práve na ustanovenie zástupcu z radov advokátov na ochranu svojich záujmov v zmysle § 30 O. s. p. a odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký postup súdu, ktorý znemožní účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práva a právom chránených záujmov. Musí však ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník

mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený.

Podľa § 30 O. s. p. (v znení platnom od 01. 09. 2003) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že procesne spôsobilému účastníkovi môže súd ustanoviť zástupcu z radov advokátov, pokiaľ sú splnené zákonné predpoklady, a to žiadosť účastníka konania, účastník spĺňa predpoklady, aby bol oslobodený súdom od súdnych poplatkov a je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Účastník nemusí byť o možnosti žiadať ustanovenie zástupcu z radov advokátov poučený vždy a spôsob poučenia závisí od súdu a konkrétnej procesnej situácie. Poučenie je podstatné vtedy, ak sudca dôjde k záveru, že takáto pomoc je pre účastníka nevyhnutná a bez nej by sa sťažilo uplatnenie základného práva na jeho súdnu ochranu. Potrebu ochrany záujmov účastníka súd posudzuje individuálne a spravidla bude súvisieť so skutkovou a právnou zložitou veci.

Z obsahu spisu nevyplýva, že žalovaný v priebehu konania pred súdom prvého stupňa spĺňa predpoklady oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a o oslobodenie požiadal až po podaní odvolania. Žalovaný bol podnikateľom a z jeho prednesov a písomných podaní v priebehu konania nevyplývalo, že právna pomoc je pre neho nevyhnutná a bez nej by sa sťažilo uplatnenie jeho základného práva na súdnu ochranu. O uvedenej skutočnosti svedčí obsah podaného dovolania, z ktorého vyplývajú námietky uvádzané žalovaným už v priebehu konania. Z uvedeného dôvodu dovolací súd dospel k záveru, že pokiaľ súdy nepoučili účastníka v zmysle citovaného § 30 O. s. p., nebola mu odňatá možnosť konať pred súdom a nebol naplnený dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Ani námietka dovolateľa týkajúca sa rozhodnutia odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania nie je opodstatnená.

Podľa § 214 ods. 1 O. s. p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, a/ ak je potrebné zopakovať, alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia

pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

V predmetnej veci dovolateľ uvádza, že odvolací súd nenariadil pojednávanie aj napriek tomu, že to vyžadoval dôležitý verejný záujem. Zákon pojem verejný záujem bližšie nedefinuje a záleží na posúdení súdu, či v danej veci ide o verejný záujem. Ako interpretačné pravidlo slúži definícia verejného záujmu obsiahnutá v čl. 3 ods. 2 Ústavného zákona č. 357/2004 Z. z., v zmysle ktorého verejný záujem prináša majetkový alebo iný prospech všetkým občanom, alebo mnohým občanom. Predmetom konania je nárok z dvojstranného právneho úkonu – úverovej zmluvy, čo nemožno považovať za vec, ktorej verejnú prejednanie si vyžaduje dôležitý verejný záujem. Pokiaľ odvolací súd v súlade so zákonom nenariadil pojednávanie, neodňal žalovanému možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O. s. p., preto odmietol dovolanie žalovaného podľa § 243b O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný.

O trovách dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 243b ods. 5 O. s. p. Úspešnému žalobcovi trovy dovolacieho konania nevznikli, v dôsledku čoho mu priznané neboli.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2011

JUDr. Viera Pepelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková